

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО „АВЕНДИ“ ООД СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 48786/09)

РЕШЕНИЕ
(Същество)

Чл. 1 П1 • Зачитане на притежания • Продължаващо задържане на стоки, които първоначално са иззети като доказателство по текущо наказателно производство срещу трети лица, след като с окончателно решение се разпорежда връщане • Незаконна намеса в правата на дружеството жалбоподател

СТРАСБУРГ

4 юни 2020 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

12.10.2020 г.

Това решение е станало окончателно при условията на чл. 44, ал. 2 от Конвенцията. Може да бъде предмет на редакционни промени.

По делото „Авенди“ ООД срещу България

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ като камера в състав:

Шифра О'Лиъри [Siofra O'Leary], *председател*,

Гана Юдкивска [Ganna Yudkivska],

Йонко Грозев [Yonko Grozev],

Мартинш Митс [Mārtiņš Mits],

Летиф Хюсеинов [Lətif Hüseyinov],

Ладос Чантурия [Lado Chanturia],

Аня Сийберт-Фор [Anja Seibert-Fohr], *съдии*,

и Виктор Соловейчик [Victor Soloveytchik], *заместник-секретар на отделението*,

след закрито заседание, проведено на 12 май 2020 г.,

постановява следното решение, прието на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 48786/09) срещу Република България, подадена в Съда на основание чл. 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от българско дружество с ограничена отговорност, „Авенди“ ООД („дружеството жалбоподател“) със седалище в гр. София, на 24 август 2009 г.

2. Дружеството жалбоподател се представлява от г-н Г. Калинов и г-н В. Драмов, адвокати, практикуващи в София. Българското правителство („Правителството“) се представлява от правителствения агент г-жа М. Димитрова от Министерство на правосъдието.

3. Дружеството-жалбоподател се оплаква от неизпълнение от страна на властите на окончателно съдебно решение на националния съд, с което се разпорежда връщането на принадлежаща на дружеството стока, която е била иззета като доказателство в наказателно производство. Дружеството твърди, че в резултат на това е понесло имуществени вреди и няма ефективно правно средство на разположение в тази връзка. Дружеството-жалбоподател се позовава на чл. 6 § 1 от Конвенцията и на чл. 1 от Протокол № 1 самостоятелно и във връзка с чл. 13 от Конвенцията.

4. На 8 ноември 2017 г. Правителството е уведомено за [някои] оплаквания, а останалата част от жалбата е обявена за недопустима съгласно правило 54 § 3 от Правилника на Съда.

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

5. Дружеството-жалбоподател търгува с алкохолни напитки, които подлежат на акциз съгласно българското данъчно законодателство.

А. Изземване на стока на дружеството жалбоподател по наказателно производство срещу първата група трети страни

6. На 6 и 7 януари 2005 г. местната полиция във Варна провежда операция по претърсване и изземване в склад, в който се съхранява стока, притежавана от дружеството-жалбоподател. По време на операцията изземва като доказателства 53 857 бутилки с алкохолни напитки от различни видове, сред които 26 748 бутилки крем ликьор „Бейлис“, принадлежащи на дружеството-жалбоподател. Мярката е предприета в хода на наказателно производство срещу трети лица – М.М. и С.С. – по подозрения за съхраняване на акцизни стоки без задължителни акцизни бандероли. След това иззетите напитки се съхраняват в склад на Регионална данъчна дирекция-Добрич.

7. С решение от 7 ноември 2005 г. Районен съд-Варна оправдава М.М. и С.С. Това решение е потвърдено от Окръжен съд-Варна на 17 април 2006 г. и влиза в сила на 5 май 2006 г.

8. Междувременно дружеството-жалбоподател иска връщането на стоката, иззета като доказателство, твърдейки, че има опасност от изтичане на срока на годност на напитките. С решение от 21 ноември 2005 г. Районен съд-Варна отбелязва, че в решението си по същество от 7 ноември 2005 г. Окръжен съд-Варна пропуска да се произнесе по въпроса за иззетите бутилки и разпорежда връщането им на дружеството жалбоподател, посочвайки 53 857 бутилки. Съдът взима предвид, че обвиняемите са оправдани и собствеността върху бутилките на дружеството жалбоподател не е оспорена. Решението не е обжалвано и влиза в сила на 7 декември 2005 г.

Б. Административно производство срещу дружеството-жалбоподател

9. Междувременно на 11 август 2005 г. данъчните власти образуват административно производство срещу дружеството-жалбоподател по Закона за акцизите относно съхраняване на акцизни стоки без необходимите бандероли. В акт за административно нарушение, издаден срещу дружеството-жалбоподател на същата дата, Регионална данъчна дирекция-Варна установява, че дружеството-жалбоподател

съхранява 54 181 бутилки с алкохолни напитки без необходимите бандероли. В акта се посочва, че бутилките са били обект на проверка, извършена от данъчните власти на 6 януари 2005 г. Посочва се още, че въпросните бутилки са описани в протокола за претърсването и изземването от 6 и 7 януари 2005 г., издаден в рамките на наказателното производство срещу първата група трети лица, след което бутилките са иззети за целите на това производство. В акта за административно нарушение не се посочва, че бутилките са представени или иззети като доказателство по административното производство.

10. С наказателно постановление от 23 декември 2005 г. Регионална данъчна дирекция Варна налага административно наказание на дружеството жалбоподател. Освен други наказания то засяга отнемането в полза на държавата на 54 181 бутилки с алкохолни напитки, притежавани от него, включително бутилките, иззети от полицията на 6 и 7 януари 2005 г. В описанието на доказателствата, представени в административното производство, в решението се цитира протоколът за претърсването и изземването от посочената дата. Не се посочва, че бутилките представляват част от доказателствата по административното производство. Данъчните власти във Варна не разпореждат предварително изпълнение на решението за отнемане.

11. На 27 януари 2006 г. дружеството-жалбоподател обжалва решението пред съда. С решение от 19 май 2006 г. Районен съд-Варна прекратява производството, като констатира, че фактите по делото се отнасят до престъпление и отнася случая към Районна прокуратура-Варна. От друга страна, с решение от 24 юли 2006 г. Окръжен съд-Варна отменя това решение и връща делото на Районния съд.

12. С решение от 9 октомври 2006 г. Районен съд-Варна отменя решението на Териториална данъчна дирекция –Варна по отношение на отнемането на стоката в полза на държавата и го потвърждава по отношение на другите наказания. Що се отнася до отнемането, съдът се позовава на принципа за забрана на прилагането с обратна сила на наказателното право, залегнал и в Закона за административните нарушения и наказания, съгласно който съдилищата следва да прилагат законовите разпоредби, които са по-благоприятни за подсъдимите. Съдът приема, че по-благоприятните разпоредби за дружеството жалбоподател са влезли в сила на 1 януари 2006 г. с приемането на новия Закон за акцизите и данъчните складове, който отменя предишния Закон за акцизите. По-конкретно в новия Закон отнемането в полза на държавата не е предвидено като наказание за разглежданото административно нарушение.

13. С окончателно решение от 18 декември 2006 г. Окръжен съд-Варна потвърждава установеното от съда от по-долна инстанция относно отнемането и отменя частта относно другите наказания, наложени от данъчните власти на 23 декември 2005 г. В мотивите си за

отмяна на тази част от решението съдът първо се позовава на несъответствието в броя бутилки, посочени в доклада за претърсване и изземване на 6 и 7 януари 2005 г., и количеството, посочено в постановлението от 23 декември 2005 г. Според представените документни доказателства, в наказателното производство са посочени 53 857 бутилки, а административното производство е образувано срещу дружеството жалбоподател по повод съхраняването на 54 181 бутилки без необходимите бандероли. Окръжният съд приема, че това е явно несъответствие, което по-долната инстанция не е установила при преценката на събраните доказателства. Освен това съдът отбелязва още, че съгласно документните доказателства по преписката акцизът относно оспорваната стока е платен от дружеството-вносител Д.Б., което първоначално продава бутилките на дружеството-жалбоподател. Това дружество е получило задължителните бандероли и неговите подизпълнители са започнали поставянето им върху бутилките. Вярно е, че процесът на поставяне на бандеролите не е завършен навреме и това представлява административно нарушение. От друга страна, това нарушение предшества момента, в който дружеството-жалбоподател закупува стоката. По времето на проверката бутилките все още се считат за стока в процес на внос и за тази цел се съхраняват в склад. Задължителните бандероли са в сейф в склада. С оглед на тези обстоятелства Окръжният съд констатира, че нарушението - предмет на административното производство, не е извършено от дружеството жалбоподател.

В. Административно и наказателно производство срещу втората група трети лица

14. От материалите по делото се установява, че отделно административно производство е образувано срещу дружеството вносител Д.Б., което първоначално продава бутилките на дружеството-жалбоподател, във връзка със същите бутилки. С решение от 10 февруари 2006 г. изпълнителният директор на Националната агенция за приходите налага административно наказание на дружеството Д.Б. От друга страна, с последващо решение от 20 юни 2006 г. Районен съд-Варна прекратява производството, констатирайки, че данните по преписката сочат вероятно престъпление и препраща преписката на Районна прокуратура-Варна.

15. На 8 февруари 2007 г. Районна прокуратура-Варна предявява обвинения на Е.Г., представител на дружеството Д.Б., за продажба на напитките без задължителните бандероли на дружеството-жалбоподател. С решение от 14 март 2007 г. обаче Районна прокуратура-Варна прекратява производството, тъй като събраните по време на разследването данни не сочат извършването на престъпление.

В постановлението си прокурорът споменава стоката на дружеството-жалбоподател като иззета в хода на наказателно производство срещу първата група трети лица. Тя отбелязва още, че не е налице произнасяне относно бутилките нито в решението на Районен съд-Варна от 7 ноември 2005 г., нито в решението на Окръжен съд-Варна от 17 април 2006 г., с което наказателното производство се прекратява (вж. параграф 7 по-горе). В решението на прокурора не е споменато другото решение на Районен съд-Варна от 21 ноември 2005 г., с което се разпорежда връщане на бутилките (вж. параграф 8 по-горе). Прокурорът констатира, че тъй като на директора на Териториална данъчна дирекция Варна са представени доказателства, че постановлението от 23 декември 2005 г. е отменено с окончателно решение на Окръжен съд-Варна от 18 декември 2006 г., напитките следва да се върнат на собственика им.

Г. Опити на дружеството-жалбоподател да си върне стоката

16. Междувременно, на 22 декември 2005 г. дружеството жалбоподател отправя искане до Териториална данъчна дирекция-Добрич, в чийто склад се съхранява стоката му, за връщане на иззетите напитки. Искането се основава на решението на Районен съд-Варна, което влиза в сила на 7 декември 2005 г. (вж. параграф 8 по-горе). На 14 март 2006 г. тези власти уведомяват дружеството жалбоподател, че не могат да върнат стоката, тъй като компетентните органи, към които следва да се обърне в тази връзка, са Районната полиция в гр. Варна и териториална данъчна дирекция-Варна, като данъчните власти в Добрич са в качеството единствено на pazач на стоката. Освен това инспекторатът в Добрич твърди, че стоката е обект на висящо административно производство срещу дружеството жалбоподател, по което е наложено отнемане на стоката, както и на наказателното производство срещу първата група трети лица, а именно М.М. и С.С., които все още са в ход в този период.

17. На 4 април 2006 г. дружеството жалбоподател отправя искане до Териториална данъчна дирекция-Варна за връщане на стоката му. То отново се позовава на решението на Районен съд-Варна, което разпорежда връщането на напитките, влязло в сила на 7 декември 2005 г. Дружеството твърди още, че в постановлението си от 23 декември 2005 г. Териториална данъчна дирекция-Варна не е предвидила предварително изпълнение на наложеното отнемане и че самото решение не подлежи на изпълнение (вж. параграф 10 по-горе). С писмо от 31 май 2006 г. властите отговарят, че стоката представлява доказателство в административно производство срещу дружеството-жалбоподател, което е все още в ход пред съда. Данъчните власти във Варна добавят, че компетентният орган, който следва да се произнесе

относно връщането на напитките, е Районен съд-Варна и че е пренасочило искането на дружеството-жалбоподател към този съд.

18. На 13 юни 2006 г. Районна полиция-Варна изпраща писмо на Районен съд-Варна, Териториална данъчна дирекция-Варна и дружеството жалбоподател, като ги уведомява, че не може да изпълни решението за връщането на стоката на Районен съд-Варна, влязло в сила на 7 декември 2005 г. Това се дължи на факта, че на 30 май 2006 г. Районен съд-Варна изпраща писмо, с което уведомява полицията, че доказателствата, иззети за целите на наказателното производство срещу първата група трети лица, не може да бъдат върнати докато „не бъде решен въпросът за отговорността на обвинените лица“. Полицията твърди още, че се намира в невъзможност да работи по случая, тъй като напитките се държат в склад на Териториална данъчна дирекция-Добрич.

19. На 7 юли 2006 г. дружеството-жалбоподател отправя искане до данъчните власти във Варна за връщането на стоката. С писмо от 11 юли 2006 г. тези власти посочват, че не са компетентни да се произнесат по искането и го отнасят до Районна прокуратура-Варна предвид решението на Районен съд-Варна от 19 май 2006 г. за прекратяване на административното производство срещу дружеството-жалбоподател (вж. параграф 11 по-горе). След решението на Окръжен съд-Варна от 24 юли 2006 г. да върне случая на Районния съд (вж. параграф 11 по-горе), дружеството жалбоподател отправя друго искане до данъчните власти във Варна на 10 август 2006 г. Дружеството-жалбоподател се позовава на факта, че новият Закон за акцизите и данъчните складове, влязъл в сила на 1 януари 2006 г., е по-благоприятен за него в смисъл, че отнемането не представлява наказание за въпросното административно нарушение. Данъчните власти във Варна отговарят на 17 август 2006 г., като отново посочват, че не са компетентни да се произнесат относно връщането на бутилките, тъй като въззивното производство срещу постановлението от 23 декември 2005 г. относно административните наказания срещу дружеството жалбоподател не е приключено пред Районен съд-Варна. Данъчните власти във Варна твърдят, че посоченият съд е компетентният орган, който следва да се произнесе относно връщането на стоката, която е представена като доказателство по висиящото пред него дело. В допълнение, наказателното разследване срещу втората група трети лица относно напитките също е в ход в Районна прокуратура-Варна. С оглед на тези фактори, Данъчните власти във Варна уведомяват още дружеството жалбоподател, че са препратили искането му както на Районен съд-Варна, така и на Районната прокуратура.

Д. Връщане на иззетата стока на дружеството-жалбоподател

20. На 9 януари 2007 г. дружеството-жалбоподател изпраща ново писмо до данъчните власти във Варна и Добрич, както и на Националната агенция за приходите. То иска връщане на напитките въз основа на окончателното решение от 18 декември 2006 г. на Окръжен съд-Варна, с което отнемането на напитките като административно наказание е окончателно отменено (вж. параграфи 10-13 по-горе).

21. На 28, 29 и 30 март 2007 г. в присъствието на полицията в гр. Варна бутилките са върнати на дружеството-жалбоподател. След това възстановяване дружеството-жалбоподател възлага извършването на две частни експертизи, за да провери дали напитките, които имат определен срок на годност, са годни за консумация. Двете експертизи, и двете от 30 март 2007 г., установяват, че срокът на годност на 26 743 бутилки крем ликьор „Бейлис“ от цялата стока е изтекъл през септември и октомври 2006 г. В експертизите се отбелязва още, че освен този брой има още бутилки, които са счупени. Експертизите стигат до заключението, че напитките вече не могат да се предлагат на пазара. Според тях на всички други напитки не е отбелязан срок на годност.

Е. Иск за вреди на дружеството-жалбоподател срещу държавата

22. На 17 март 2008 г. дружеството-жалбоподател предявява иск срещу Националната агенция за приходите по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди пред Административен съд – София град. Дружеството-жалбоподател иска съдът да обяви нищожността на решението на данъчните власти за задържане на стоката и отказа им да я върнат след 7 декември 2005 г., когато влиза в сила решението на Районен съд-Варна, с което се разпорежда връщане на стоката (вж. параграф 8 по-горе). Дружеството-жалбоподател претендира за обезщетение за вреди и пропуснати ползи по отношение на бутилките крем ликьор „Бейлис“, чийто срок на годност е изтекъл, и за невъзможността да продаде тези напитки, както и за невъзможността да се разпорежи с напитките, чийто срок на годност не изтича по време на периода на задържането им и е можело да бъдат предложени на пазара след връщането. С определение от 28 юли 2008 г. Административен съд – София град се произнася, че искът следва да бъде разгледан в три отделни производства. Първите две производства се отнасят за твърдяната нищожност на решенията на данъчните власти съответно преди и след 1 януари 2006 г., а третото производство се отнася до иска за обезщетение на дружеството- жалбоподател.

1. Иск за прогласяване на нищожност по отношение на отказа на данъчните власти за връщане на стоката преди 1 януари 2006 г.

23. С решение от 13 октомври 2008 г. Административен съд – София град изпраща делото на Административен съд – Добрич, който според него е компетентен да разгледа иска. С решение от 19 март 2009 г. Административен съд – Добрич прекратява производството частично и отхвърля иска частично. Дружеството-жалбоподател обжалва решението пред Върховния административен съд, който потвърждава решението за прекратяване на производството и обявява отхвърлената част на иска за недопустима с окончателно решение, което влиза в сила на 28 октомври 2009 г. Този съд констатира, че фактите по делото не се отнасят до неизпълнение на изисквани по закон действия, а до неизпълнението на окончателно съдебно решение. С други думи, съдилищата могат да разглеждат единствено ситуации, в които задължението за издаване на административен акт се изисква пряко по закон, което не е така в конкретния случай. Задължението на административни власти в Добрич да върнат бутилките е следствие на обвързващо съдебно решение, а не произтича пряко от законова разпоредба.

2. Иск за прогласяване на нищожност по отношение на отказа на данъчните власти за връщане на стоката след 1 януари 2006 г.

24. С решение от 3 ноември 2008 г. Административен съд – София град изпраща делото на Административен съд – Варна, който според него е компетентният съд да разгледа иска. С решение от 13 ноември 2008 г. Административен съд – Варна отхвърля иска на дружеството жалбоподател и прекратява производството. Съдът счита, че по същество искът представлява оплакване за отказа на данъчните власти да вземат решение по въпроса за връщането на бутилките. Съдът стига до заключението, обаче, че като препраща исканията на дружеството-жалбоподател на други компетентни органи на основание, че не е компетентна сама да ги разгледа, и по-късно като уведомява дружеството-жалбоподател, Териториалната данъчна дирекция Варна е взела отношение по тях. Съдът добавя, че ако се приеме, че дружеството-жалбоподател оспорва двете писма от 31 май 2006 г. и 17 август 2006 г. (вж. параграфи 17 и 19 по-горе), то това оспорване е направено извън предвидените в закона срокове. С окончателно решение от 14 януари 2009 г. Върховният административен съд потвърждава решението на долната инстанция.

3. Иск за обезщетение

25. С решение от 30 ноември 2010 г. Административен съд - София град отхвърля иска за обезщетение на дружеството жалбоподател.

26. На първо място този съд отбелязва заключенията, до които са достигнали административните съдилища по предходните две производства, с които се отхвърля искането на дружеството жалбоподател за прогласяване на нищожност на административни действия или бездействия (вж. параграфи 23 и 24 по-горе).

27. В своето решение Административен съд-София град посочва също, че в хода на производството е назначен експерт, който да представи експертиза за цената, която дружеството жалбоподател е платило първоначално (покупна цена) за издетите бутилки, както и за тяхната пазарна стойност и законната лихва за забава за периода на задържане. По отношение на бутилките, посочени в протокола за претърсване и изземване на 6 и 7 януари 2005 г. (вж. параграф 6 по-горе), в експертизата освен друго се посочва, че дружеството-жалбоподател е похарчило, според наличните фактури за покупки, общо BGN 466 159,96 (български лева) (EUR 238 343,80) за придобиването на 25 748 бутилки крем ликьор „Бейлис“. В експертизата е добавено, че срокът на годност на тези напитки е изтекъл през септември и октомври 2006 г. Законната лихва за забава върху тази сума е BGN 196 429,71 (EUR 100 432,92) за периода между 7 януари 2005 г. и 17 март 2008 г., BGN 140 480,68 (EUR 71 826,63) за периода между 1 януари 2006 г. и 17 март 2008 г. и BGN 82 923,52 (EUR 42 398,12) за периода между 18 декември 2006 г. и 17 март 2008 г. В допълнение, в съдебното решение се посочва, че според експертизата пазарната цена към момента на изземване на напитките (7 януари 2005 г.) е по-висока от покупната им цена, като разликата между тях се оценява на BGN 134 527,70 (EUR 68 782,92). Без да се посочват конкретни цифри, в решението се посочва, че в експертизата е изчислена законна лихва и върху тази сума. На последно място, в експертизата се посочват и три различни суми, съответстващи на законната лихва за забава за задържането на бутилки, които не са имали срок на годност и е можело да бъдат предложени на пазара след връщането им. Броят на тези напитки не е посочен в решението. Трите различни суми за законната лихва за забава се отнасят до три периода и три различни пазарни оценки за цената на бутилките, без да се дават повече подробности, както следва: а) BGN 111 926,24 (EUR 57 226,98) за периода между 7 януари 2005 г. и 30 март 2007 г. по отношение на сумата от BGN 396 896,86 (EUR 202 930,14); б) BGN 69 694,98 (EUR 35 634,48) за периода между 1 януари 2006 г. и 30 март 2007 г. по отношение на сумата от BGN 430 263,26 (EUR 219 990,11); и в) BGN 14 338,36 (EUR 7 331,08) за периода между 18 декември 2006 г. и 30 март 2007 г. по отношение на сумата от BGN 372 314,72 (EUR 190 361,49). Съдът отбелязва, че експертните заключения не са оспорени от страните. Той счита доклада за добре обоснован и съответстващ на останалите доказателства по делото.

Самата експертиза не е представена пред Съда в предвидения срок в настоящото производство.

28. Съдът отбелязва още, че твърдяната вреда е настъпила в резултат на следните действия и бездействия на администрацията: (а) задържане на стоката на 6-7 януари 2005 г., състояща се в *de facto* отнемане; (б) бездействие от страна на административните власти да върнат стоката след влизането в сила на съдебното решение на 7 декември 2005 г., с което се разпорежда нейното връщане (вж. параграф 8 по-горе), до 30 март 2007 г., когато задържането приключва, по-конкретно като се има предвид, че в акта за административно нарушение, издаден от Териториалната данъчна дирекция-Варна, не е посочено, че бутилките трябва да бъдат иззети или отнети в рамките на административното производство; (в) постановлението от 23 декември 2005 г. на Териториалната данъчна дирекция Варна за изземване на бутилките, което в крайна сметка е отменено; и (г) липса на действия въпреки законното задължение за връщане на стоката след 18 декември 2006 г., датата, на която влиза в сила решението на Окръжен съд-Варна за отмяна на постановлението от 23 декември 2005 г. в неговата цялост.

29. В тази връзка Административен съд – София град приема, че изземването на бутилките, извършено на 6 и 7 януари 2005 г. от Районна полиция във Варна в рамките на наказателно производство не представлява „административен акт“ по смисъла на чл. 21 от Административнопроцесуалния кодекс. Освен това не е установено, че съществуват други административни актове за задържане на бутилките, издадени преди тази дата. Следователно съдът не може да стигне до заключението, че стоката е задържана в резултат на актове, издадени от данъчните власти. Съдът приема заключенията, достигнати от административните съдилища при предходните производства, че няма решения на данъчните власти, които да бъдат обявени за нищожни (вж. параграфи 23 и 24 по-горе).

30. Следователно единственият иск за обезщетение, който следва да бъде разгледан, е този, основаващ се на факта, че наказателното постановление от 23 декември 2005 г. след това е отменено.

31. Отговорност от държавни институции може да се търси по реда на чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди от 1988 г. (ЗОДОВ) за вредите, произтичащи само от тези индивидуални административни актове, чиято законност може да бъде оспорена съгласно новоприетия Административен процесуален кодекс (който влиза в сила на 12 юли 2006 г. Наказателните постановления, с които се налагат административни наказания – като постановлението от 23 декември 2005 г., – не попадат в тази категория. Тези постановления подлежат на обжалване пред районните съдилища, като се прилага Законът за административните нарушения и наказания от 1969 г., който се явява *lex specialis* в тази сфера. С други думи, според

Административен съд – София град, влизането в сила на Административния процесуален кодекс ограничава материалния обхват на чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ в смисъл, че отговорност не може да се търси от държавни институции по този закон за вреди в резултат на незаконно постановление, с което се налага административно наказание съгласно Закона за административните нарушения и наказания от 1969 г. Следователно Административен съд – София град стига до извода, че не е необходимо да разглежда по-нататък останалите изисквания на чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ.

32. Съдът твърди още, че дори и тази разпоредба да е приложима, следва да се отбележи, че твърдяната вреда не е пряка последица от постановлението от 23 декември 2005 г. В действителност, актът, който засяга правата на дружеството жалбоподател, е протоколът за претърсването и изземването от 6 и 7 януари 2005 г., издаден от полицейските власти в контекста на наказателно производство срещу трети лица (вж. параграф 6 по-горе).

33. След подаване на жалба, с окончателно решение от 27 април 2011 г. Върховният административен съд потвърждава решението на долната инстанция, като променя мотивите. Съдът приема, че в случая на дружеството-жалбоподател задължението за връщане на иззетите като доказателство бутилки произтича от съдебно решение, а не от законово изискване. Съдът добавя, че е налице друго правно средство за защита при такъв вид ситуация, без да посочва кое е това средство за защита. В този смисъл не е необходимо издаването на друг съдебен акт или административно решение, за да може бутилките да бъдат върнати на дружеството жалбоподател.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

А. Задържане на вещественни доказателства по време на наказателно производство

34. Релевантните разпоредби на вътрешното право относно задържането на веществените доказателства по време на наказателно производство са представени в резюме в решението на Съда по делото *Преждарови срещу България* (№ 8429/05, § 29, 30 септември 2014 г.).

35. Към момента на фактите по делото в чл. 107, ал. 2 от Наказателно-процесуалния кодекс е предвидено, че веществените доказателства следва да се приложат по делото и да се предприемат мерки за предпазването им от повреждане или промяна. В Наказателно-процесуалния кодекс от 2005 г. се съдържа идентична разпоредба (чл. 110, ал. 2).

36. В чл. 107, ал. 3 от Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 г. е предвидено, че при предаването на преписката от един държавен орган

на друг, приложените веществени доказателства се предават с нея. В Наказателно-процесуалния кодекс от 2005 г. се съдържа идентична разпоредба (чл. 110, ал. 3).

Б. Административно-процесуален кодекс от 2006 г.

37. Съгласно чл. 21, ал. 1 от Административнопроцесуалния кодекс от 2006 г., който влиза в сила на 12 юли 2006 г. и е приложим към съответния момент, индивидуален „административен акт“ е дефиниран като изрично волеизявление или изразено с действие или бездействие волеизявление от страна на административен орган или на друг овластен със закон за това орган или организация, с което пряко се създават права или задължения или непосредствено се засягат права, свободи или законни интереси на отделни граждани или организации. Отказът да бъде взето решение също представлява индивидуален административен акт.

В. Закон за административните нарушения и наказания от 1969 г.

38. В чл. 3, ал. 2 от Закона за административните нарушения и наказания от 1969 г. („Закон от 1969 г.“) е предвидено, че когато се приемат различни закони между времето на извършване на административно нарушение и датата на влиане в сила на наказателното постановление за налагане на наказание става окончателно, се прилага законът, който е по-благоприятен за нарушителя.

39. Когато определят наказание за административно нарушение, ако в съответния закон е предвидено, властите следва да постановят отнемане в полза на държавата *inter alia* на стоките, които са предмет на нарушението и които принадлежат на нарушителя (чл. 20, ал. 1 и 3 от Закона от 1969 г.). Към съответния момент, чл. 17а, ал. 11 от Закона за акцизите от 1994 г. във връзка с чл. 17а, ал. 2 от същия Закон предвижда, че подлежащите на акциз стоки, съхранявани от дружество без задължителните акцизни бандероли, подлежат на отнемане в полза на държавата. В чл. 123 от Закона за акцизите и данъчните складове от 2005 г., който заменя посочените разпоредби от 1 януари 2006 г., не е предвидено отнемане в полза на държавата към съответния момент. С изменение на чл. 124 на този Закон от 22 декември 2006 г. отнемането в полза на държавата е въведено отново като административна мярка за подобно нарушение.

40. Съгласно чл. 20, ал. 2 от Закона от 1969 г., стоките, които са предмет на административно нарушение и чието притежание е забранено, също следва да бъдат отнети в полза на държавата.

41. Съгласно чл. 42, ал. 10, актът за административно нарушение следва да включва *inter alia* списък на вещите, които са иззети, когато е приложимо, както и информация за лицето или институцията, които са отговорни за съхраняване на вещите. В случаите, когато иззетите вещи са описани подробно и изпратени за съхранение с приемо-предавателен протокол в митнически склад, се приема, че изискването на чл. 42, ал. 10 е изпълнено (вж. решение: решение № 148 от 16.03.2011 г. на АдмС - София област по к.а.н.д. № 4/2011 г.). Доколкото в чл. 42 е описан минималният брой изисквания, които следва да бъдат изпълнени, за да бъде решението законно, включително задължението за съставяне на списък, неизпълнението на някоя от необходимите мерки ще доведе до нарушение на законно правило и, съответно, до незаконност на решението (вж. решение: решение № 1429 от 4.01.2005 г. на РС - Петрич по н.а.х.д.) Чл. 46, ал. 1, 2 и 3 предвижда, че иззетите стоки се изпращат за безопасно съхранение съгласно установените правила. Ако няма такива правила, стоките се изпращат за съхранение в звената на органа, който установява нарушението, или при съответните общински власти. В някои случаи може да бъде оправдано съхранението на стоките да бъде възложено на нарушителя или друго лице. Съгласно чл. 46, ал. 4 иззетите нетрайни стоки трябва да бъдат продадени чрез държавни или общински предприятия и получената сума да бъде депозирана.

42. Съгласно чл. 54, ако бъде установено, че извършеното действие не е нарушение, че нарушението не е извършено от лицето, посочено за негов извършител, или че то не може да му вмени вина, административният орган следва да прекрати производството с мотивирано решение, с което постановява връщането на иззетите вещи, ако притежанието им не е забранено, или възстановяването на тяхната стойност в случаите по чл. 46, ал. 2.

43. Чл. 57, ал. 1 от Закона от 1969 г. предвижда, че наказателните постановления, с които се налагат административни наказания, трябва да съдържат описание на *inter alia* доказателствата, които установяват фактите относно въпросното нарушение, както и отнетите в полза на държавата стоки.

44. Член 84 предвижда, че доколкото в Закона от 1969 г. не са заложили особени правила, правилата на Наказателнопроцесуалния кодекс се прилагат *inter alia* за изземването на предмети и въззивни съдебни производства срещу административни решения, с които се налагат наказания.

Г. Наказателен кодекс от 1968 г.

45. Чл. 234, ал. 3 от Наказателния кодекс от 1968 г., в сила към релевантния момент, предвижда отнемането в полза на държавата на

стоки, които са предмет на престъплението държане на склад на стоки без задължителните акцизни бандероли.

Д. Закон за отговорността на държавата и общините за вреди от 1988 г.

46. Приложимите разпоредби и съдебна практика на националните съдилища във връзка с дела за вреди по ЗОДОВ са представени в резюме в решенията на Съда по делата *Димитър Янакиев срещу България* (№ 2) (№ 50346/07, §§ 36-37, 31 март 2016 г.); *Гусева срещу България* (№ 6987/07, §§ 29-30, 17 февруари 2015 г.); и *Посевини срещу България* (№ 63638/14, §§ 34-42, 19 януари 2017 г.).

47. Въпросът дали искове за вреди, причинени от незаконосъобразни наказателни постановления, следва да се разглеждат от гражданските съдилища съгласно Закона за задълженията и договорите или от административните съдилища съгласно ЗОДОВ е обект на противоречива национална съдебна практика. Разнопосочията в крайна сметка налагат издаването на обвързващо тълкувателно решение, прието на 19 май 2015 г. съвместно от Върховния касационен съд и Върховния административен съд, за да бъде решен този въпрос (вж. *Димов срещу България* (dec.) [Комитет], № 60445/15, §§ 15-17, 4 декември 2018 г.). В съответствие с него, такива искове следва да се разглеждат от административните съдилища съгласно ЗОДОВ, независимо от факта, че решението, с което се налага административно наказание, не се счита за индивидуален „административен акт“ по чл. 21 от Административнопроцесуалния кодекс. По-конкретно Върховният административен съд смята, че издаването на такова решение е резултат от упражняването на административни функции, определени със закон, и следователно по съществото си представлява упражняване на „административна дейност“ по смисъла на чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ, разпоредбата относно компетентността на административните съдилища в съответната област.

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 1 ОТ ПРОТОКОЛ № 1 КЪМ КОНВЕНЦИЯТА

48. Дружеството-жалбоподател се оплаква, че в резултат на неизпълнението на окончателно решение на националния съд и след поредица незаконосъобразни действия на данъчните власти и прокуратурата, то е лишено от притежание и понася имуществени

вреди. Позовава се на чл. 6 от Конвенцията и на чл. 1 от Протокол № 1. Правителството оспорва претенциите.

49. Съдът счита, че оплакванията следва да бъдат разгледани съгласно чл. 1 от Протокол № 1, който в съответната си част предвижда:

Чл. 1 от Протокол № 1

„Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своите притежания. Никой не може да бъде лишен от своите притежания освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Предходните разпоредби не накръняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на притежанията в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления или глоби.“

Допустимост

1. Становища на страните

50. Правителството твърди, че по същество дружеството жалбоподател не е изчерпало вътрешноправните средства за защита, както се изисква съгласно чл. 35 § 1 от Конвенцията. По-конкретно, то не е поискало връщането на бутилките в рамките на административното производство срещу него. Стоките са иззети като доказателства и по наказателното производство срещу М.М. и С.С., и по административното производство срещу дружеството-жалбоподател, както и по отделно наказателно производство срещу Е.Г. Следователно дружеството жалбоподател е трябвало да поиска връщането на бутилките съответно от данъчните власти във Варна по административното производство и след 20 юни 2006 г. - от прокурора по наказателното производство срещу Е.Г. В случай на отказ от страна на данъчните власти, то е можело да обжалва пред съдилищата.

51. Правителството твърди още, че дружеството-жалбоподател не е предявило деликтен иск срещу държавата съгласно Закона за задълженията и договорите. Към онзи момент, според преобладаващата теза в националната съдебна практика, това е подходящо вътрешноправно средство за защита в ситуации като настоящата. По-конкретно, иски за задържане на предмети в хода на наказателно производство винаги са разглеждани съгласно общите правила за деликтна отговорност. Що се отнася до иски за вреди, причинени в резултат на незаконосъобразни наказателни постановления, Правителството твърди, че макар и от определен момент нататък съдебната практика по въпроса да е противоречива, до 2011 г. преобладаващата теза е, че гражданските съдилища са компетентни да

разглеждат такива искове съгласно общите правила за деликтна отговорност.

52. Дружеството-жалбоподател оспорва тези аргументи. То твърди, че решението на Районен съд-Варна, което става окончателно и влиза в сила на 7 декември 2005 г., е ясно и непротиворечиво като формулировка, че стоката следва да бъде върната. В допълнение в никакъв момент не е издадено решение или разпореждане за задържането на бутилките като доказателство, нито в административното производство срещу дружеството-жалбоподател, нито в наказателното производство срещу Е.Г. В Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 г. в сила към съответния момент и до 29 април 2006 г. не се съдържа правило, което да предвижда, че веществените доказателства, иззети в хода на наказателно производство, не може да бъдат върнати, когато са предмет и на административно нарушение.

53. Дружеството жалбоподател твърди още, че е използвало най-подходящото налично средство за защита съгласно националното законодателство, що се отнася до искове за вреди. По-конкретно, то е предявило иск по ЗОДОВ, като неговата уместност е потвърдена и от по-късно тълкувателно решение, с което се слага край на предходни противоречия в съдебната практика.

2. Преценка на Съда

54. Съдът счита, че въпросът за това дали стоката е представена като доказателство в последвалото административно производство срещу дружеството-жалбоподател или в наказателното производство срещу Е.Г. и, следователно, дали дружеството-жалбоподател следва да поиска връщането на стоката в рамките на тези производства, е свързан тясно със съществуването на оплакването на дружеството-жалбоподател, че стоката му е задържана незаконосъобразно. Ето защо Съдът ще разгледа тази част от възражението на Правителството в контекста на разглеждането на оплакванията по съществуването (вж. параграфи 64-82 по-долу).

55. Що се отнася до въпроса кои съдилища са компетентни да разглеждат искове за вреди, причинени от незаконосъобразни наказателни постановления, Съдът отбелязва, че към съответния момент този въпрос действително е предмет на противоречива практика на националните съдилища. Противоречията са от такова естество, че в крайна сметка е необходимо постановяването на обвързващо тълкувателно решение, което определя, че такива искове следва да се разглеждат от административните съдилища съгласно ЗОДОВ (вж. параграф 47 по-горе).

56. Съдът отбелязва сложността на ситуацията, в която се озовава дружеството-жалбоподател. От една страна, исковите му са свързани

със задържането на предмети, иззети като доказателство в хода на наказателно производство, като тези въпроси обикновено подлежат на общите правила за деликтна отговорност по Закона за задълженията и договорите (вж. *Посевини*, цитирано по-горе, §§ 42 и 46). От друга страна, те засягат конкретния въпрос за забавяне при изпълнение или неизпълнение на окончателно съдебно решение, ситуация, при която отговорността на държавните органи следва да се разглежда съгласно ЗОДОВ (вж. *Димитър Янакиев*, цитирано по-горе, § 37). Задачата на Съда не е да определи естеството на връзката между разпоредбите на тези закони. В тази връзка, по принцип е достатъчно да се отбележи, че българските съдилища явно разглеждат двете [ситуации] като автономни, в смисъл че всяка от тях може да бъде основание за деликтен иск срещу властите (вж. „*Фърст София Комодитис*“ ЕООД и *Параф срещу България* (dec.), № 14397/04, § 35 *in fine*, 25 януари 2011 г.).

57. Съдът посочва отново, че от гледна точка на Конвенцията не може да се изисква от жалбоподател, който е изчерпал средство за защита, което е явно ефективно и достатъчно, да е опитал и други, които са налични, но за които не би било по-вероятно да завършат с успех (вж. *Aquilina v. Malta* [ГК], № 25642/94, § 39, ECHR 1999-III). Когато е използвано средство за защита, не се изисква използването на друго средство за защита, което на практика има същата цел (вж. *Micallef v. Malta* [ГК], № 17056/06, § 58, 15 октомври 2009 г.). В настоящия случай, дружеството-жалбоподател е използвало едно от потенциално наличните средства за защита, а именно иск по ЗОДОВ (за сравнение „*Фърст София Комодитис*“ ЕООД и *Параф*, цитирано по-горе, § 35 *in fine*). В контекста на противоречията в относимата национална съдебна практика преди 2015 г. и като взема предвид фактическата сложност на ситуацията, Съдът счита също, че не е било необходимо дружеството-жалбоподател да подаде и деликтен иск съгласно Закона за задълженията и договорите, за да спази правилото за изчерпване на вътрешноправните средства за защита.

58. Следователно, тази част от възраженията на Правителството за неизчерпване от дружеството жалбоподател на вътрешноправните средства за защита съгласно чл. 35 § 1 от Конвенцията следва да бъде отхвърлена.

59. Съдът отбелязва, че оплакванията по чл. 1 от Протокол № 1 на Конвенцията не са явно необосновани по смисъла на чл. 35 § 3 (а) от Конвенцията. Освен това Съдът отбелязва, че те не са недопустими на други основания. Следователно трябва да бъдат обявени за допустими.

В. По същество

1. Становища на страните

60. Дружеството-жалбоподател се оплаква, че между 6-7 януари 2005 г. и 30 март 2007 г. то е било незаконно лишено от мирното ползване на неговата стока в ситуация, която представлява *de facto* конфискация. По-конкретно, след 7 декември 2005 г. властите не задържат бутилките на никакви валидни основания и не изпълняват решението на Районен съд-Варна от същата дата, с което се разпорежда връщането на бутилките. Дружеството-жалбоподател твърди, че данъчните власти официално не са оформили изземването на стоката му в административен акт, издаден в рамките на административно производство срещу него. По-конкретно, актът за административно нарушение от 11 август 2005 г. не може да се смята за такъв документ, тъй като не се съдържа разпореждане за изземване на бутилките, а предвижда изземването на поредица документи. По сходен начин не е взето решение за задържането на бутилките за целите на наказателното производство срещу втората група трети лица.

61. Дружеството-жалбоподател добавя, че властите отказват да върнат напитките въпреки многобройните оплаквания относно незаконосъобразността на действията на властите и риска от изтичане от срока на годност на стоката.

62. Правителството твърди, че бутилките са задържани на валидно основание съответно от разследващите органи и данъчните власти при упражняване на правомощията им съгласно приложимите закони. Дори и след 7 декември 2005 г., когато решението на Районен съд-Варна, с което се разпорежда връщането на иззетите доказателства, влиза в сила, стоката продължава да бъде задържана на законни основания от властите. По-конкретно, от 11 август 2005 г. се смята за представена като доказателство в контекста на висящото административно производство срещу дружеството-жалбоподател. Правителството се позовава на акта за административно нарушение срещу дружеството-жалбоподател, издаден на същата дата от Териториалната данъчна дирекция във Варна, който препраща към акта за претърсване и изземване на 6 и 7 януари 2005 г. За Правителството това е начинът, по който административният орган присъединява стоката към административното производство като физическо доказателство. По този начин то твърди, че протоколът за претърсване и изземване на 6 и 7 януари 2005 г. не следва да се приема като документ, свързан с твърдяното нарушение, а като документ, който обективира бутилки, свързани с нарушението.

63. Правителството твърди още, като се позовава на протокола за претърсване и изземване на 6 и 7 януари 2005 г., че между 20 юни 2006 г. и 14 март 2007 г. бутилките са задържани и като доказателство по

отделно наказателно производство срещу Е.Г. Оспорваната намеса преследва легитимна цел в интерес на обществото и по-конкретно осигуряване на доказателство по текущо наказателно и административно производство. При прилагането на мярката властите са действали с разумна степен на пропорционалност между използваното средство и преследваната цел. Производството се е развило относително бързо и поради това, че дружеството-жалбоподател не е поискало по законоустановения начин да му бъдат върнати бутилките, в резултат на което е изтекъл срокът на годност на голяма част от тях. На последно място, Правителството твърди, че вредите, претърпени от дружеството-жалбоподател, са присъща последица на рисковете, съпътстващи търговската дейност, и че дружеството-жалбоподател не е използвало подходящото средство за защита, за да претендира за обезщетение.

2. Преценка на Съда

64. Съдът отбелязва, че общите принципи по отношение на чл. 1 от Протокол № 1 са посочени например по делото *Hutten-Czapska v. Poland* ([ГК], № 35014/97, §§ 163-65 и 167-68, ECHR 2006-VIII).

65. Относно настоящия случай Съдът отбелязва, че Правителството не оспорва, че изземването на въпросната стока през януари 2005 г. и последващото ѝ задържане до март 2007 г. представлява намеса в мирното ползване на притежанията на дружеството-жалбоподател. Отбелязва още, че изземването е резултат от упражняването от страна на разследващите органи на законните им правомощия съгласно чл. 108 от Кодекса от 1974 г. и чл. 111 от Кодекса от 2005 г., както и на упражняването от страна на данъчните власти на правомощията им съгласно Закона от 1969 г. (вж. параграфи 34, 39 и 40 по-горе). Така, намесата в имуществени права в настоящото дело може да бъде разглеждана като съставен елемент на процедурата за контрол на ползването на акцизни стоки (вж. *mutatis mutandis*, *AGOSI v. the United Kingdom*, 24 октомври 1986 г., § 51, Серия А № 108, и *Bowler International Unit v. France*, № 1946/06, § 41, 23 юли 2009 г.), като мярка за осигуряване плащането на данъци или глоби (вж. *mutatis mutandis*, *Gasus Dosier- und Fördertechnik GmbH v. the Netherlands*, 23 февруари 1995 г., § 59, Серия А № 306-B) и като мярка за осигуряване на веществени доказателства по текущо административно и наказателно производство (вж. *Атанасов и Овчаров срещу България*, № 61596/00, § 72, 17 януари 2008 г.). Оттук следва, че в настоящия случай се прилага втората алинея на чл. 1 от Протокол № 1.

66. Тази разпоредба обаче трябва да се тълкува в светлината на общия принцип, формулиран в началното изречение на първата алинея на чл. 1 от Протокол № 1. Задачата на Съда по този въпрос е първо да прецени дали намесата в притежанията на дружеството-жалбоподател е

законосъобразна и в интерес на обществото и, ако отговорът е положителен, дали намесата постига справедлив баланс между изискванията на общия интерес и правата на дружеството-жалбоподател (вж. *„Микроинтелект“ ООД срещу България*, № 34129/03, § 37, 4 март 2014 г.).

67. Първото и най-важно изискване на чл. 1 от Протокол № 1 е всяка намеса от страна на държавните власти в мирното ползване на притежанията да бъде законосъобразна. Изискването за законосъобразност, по смисъла на Конвенцията, изисква спазване на съответните разпоредби на вътрешното право и съобразяване с върховенството на закона, което включва свобода от произвол (вж. *Патрикова срещу България*, № 71835/01, § 82, 4 март 2010 г.).

68. Що се отнася до законосъобразността на намесата, Съдът отбелязва, че има само ограничени правомощия да разглежда твърдения за направени от националните власти грешки при прилагане на националното законодателство. Въпреки че Съдът може и трябва да упражни известен съдебен контрол по този въпрос, тъй като неспазването на вътрешното законодателство води до нарушение на чл. 1 от Протокол № 1, обхватът на неговата задача е ограничен поради субсидиарния характер на Конвенцията и той не може да поставя под въпрос начина, по който националните съдилища тълкуват и прилагат вътрешното право, освен в случаи на грубо неспазване или произвол (вж. *„Микроинтелект“ ООД срещу България*, цитирано по-горе, § 39).

69. В настоящия случай Съдът отбелязва, че изземването на стоката на дружеството-жалбоподател на 6-7 януари 2005 г. е направено за целите на наказателно преследване, което се провежда срещу трети лица (вж. параграф 6 по-горе). Дружеството-жалбоподател е имало възможност да поиска връщане на стоката, което е направило успешно с получаването на окончателно съдебно решение в своя полза, което влиза в сила на 7 декември 2005 г. (вж. параграф 8 по-горе). Съдът отбелязва, че дружеството-жалбоподател оспорва законосъобразността на задържането на негова собственост след този момент. Правителството твърди обаче, че дори и след тази дата стоката продължава да бъде задържана на различни законни основания от властите (вж. параграфи 62 и 63 по-горе).

70. Следователно Съдът трябва да установи дали са налице законни основания за задържане след 7 декември 2005 г. и, ако такива основания са налице първоначално и след това са отпаднали, от кой момент може да се смята, че стоката вече не е иззета законосъобразно или по друг начин задържана от властите.

71. На първо място Съдът отбелязва, че въпреки множеството съдебни производства в настоящия случай, националните съдилища не са се произнесли изрично по съществото на въпроса дали задържането след 7 декември 2005 г. е законосъобразно съгласно вътрешното право.

Доколкото има съдебно заключение на националните съдилища в тази връзка, най-релевантният от тях е изводът на националните съдилища, че задържането след 7 декември 2005 г. не е въз основа на решение на данъчните власти (вж. параграфи 29-33 по-горе).

72. Що се отнася до твърдението на Правителството, че бутилките са иззети като доказателство в производството за установяване на административно нарушение, заведено на 11 август 2005 г., Съдът отбелязва, че в акта от тази по-късна дата, съставен в рамките на производството, се споменава само поредица от документи, иззети като доказателство, включително докладите за претърсване и изземване на 6 и 7 януари 2005 г., 11 юли 2005 г. и 5 август 2005 г. (вж. параграфи 9 и 10 по-горе), и са описани конкретни документи, иззети въз основа на тези протоколи. От друга страна, противно на твърденията на Правителството (вж. параграф 62 по-горе) въпросният акт за административно нарушение по никакъв начин не посочва, че напитките, иззети въз основа на доклада от 6 и 7 януари 2005 г., е трябвало също така да бъдат представени като доказателство за целите на административното производство (вж. параграф 9 по-горе). Правителството не твърди, че съгласно вътрешното право изземването на стока като доказателство в производство за административно нарушение е възможно без изрично писмено разпореждане в този смисъл в съответно решение.

73. В допълнение, в постановлението от 23 декември 2005 г., с което Териториалната данъчна дирекция във Варна разпорежда отнемане в полза на държавата на бутилките, се посочва, че те са иззети от полицията на 6 и 7 януари 2005 г. в наказателното производство срещу първата група трети лица, а не в рамките на административното производство, образувано на 11 август 2005 г. (вж. параграфи 9 и 10 по-горе).

74. Съдът отбелязва, че чл. 42 от Закона за административните нарушения и наказания от 1969 г. предвижда изрично, че наказателното постановление следва да включва списък на иззетите стоки, както и информация за лицето или институцията, които са отговорни за съхраняването на стоките. От установената практика следва също, че пропускът за съставяне на списък се тълкува като неспазване на законно изискване и наказателните постановления се обявяват за незаконосъобразни (вж. параграф 41 по-горе). Задължението за описване на представените доказателства в производство е налице и в случая на отнемане в полза на държавата (вж. параграф 43 по-горе). В постановлението от 23 декември 2005 г. обаче не се споменава, че стоката на дружеството-жалбоподател се използва като доказателство, а само се препраща към протокола за претърсване и изземване от 6 и 7 януари 2005 г., за да бъде идентифицирана тя. Както се изисква от вътрешното право, когато делото се препраща от един орган на друг, се

прехвърля и държането на представените веществени доказателства (вж. параграф 36 по-горе). Съдът отбелязва, че не е представен документ, показващ, че принадлежащите на дружеството-жалбоподател стоки са предадени на данъчните власти като част от доказателствата в административното производство.

75. Действително, за първи път се споменава, че стоката е част от доказателства, разглеждани в хода на административното производство срещу дружеството-жалбоподател, на 31 май 2006 г., когато данъчни власти във Варна отхвърлят искането за връщането ѝ (вж. параграф 17 по-горе).

76. Въпреки това, в окончателното си решение от 18 декември 2006 г., с което отменя изцяло постановлението на данъчните власти от 23 декември 2005 г., Окръжен съд-Варна отново препраща само към протокола за претърсване и изземване на 6 и 7 януари 2005 г. като доказателство, представено по делото. Не се споменава за стоката като веществено доказателство, като Окръжният съд не се произнася относно връщането на доказателствата, представени по делото и принадлежащи на дружеството-жалбоподател. В допълнение, този съд изрично подчертава непоследователността в документните доказателства, представени по случая, относно точния брой бутилки като една от причините за отмяна на решението за отнемане в полза на държавата (вж. параграф 13 по-горе).

77. Съдът се затруднява да разбере как това несъответствие не е било изчистено, ако бутилките действително са разглеждани като веществено доказателство в хода на административното производство срещу дружеството-жалбоподател. В допълнение, в становището си Правителството по никакъв начин не разглежда несъответствието в броя бутилки в различните производства.

78. На последно място, както бе отбелязано, съдилищата, които се произнасят по исковете за вреди на дружеството-жалбоподател изрично приемат, че въпросните напитки не са задържани по решение на данъчните власти (вж. параграфи 29-33 по-горе). Така те признават, че не е взето официално административно решение за изземване на бутилките като доказателство в административното производство.

79. При тези обстоятелства Съдът не е убеден от аргумента на Правителството, че след 11 август 2005 г. стоката е валидно представена като доказателство в текущото производство за административно нарушение срещу дружеството-жалбоподател при пълно спазване на законовите правила. Отбелязва още, че постановлението от 23 декември 2005 г., постановено в това производство и разпореждащо конфискацията на бутилките, така и не става окончателно. То не може да бъде основание за задържането им, тъй като не подлежи на изпълнение преди да стане окончателно (вж. параграфи 10 и 11 по-горе).

80. По отношение на аргумента на Правителството, че бутилките след това са задържани като доказателство в наказателното производство срещу втората група трети лица (вж. параграф 62 по-горе), Съдът отбелязва, че протоколът за претърсване и изземване от 6 и 7 януари 2005 г., на който се основава това твърдение, засяга изземване, извършено в наказателното производство срещу първата група трети лица. Това производство е прекратено на 5 май 2006 г. (вж. параграфи 6 и 7 по-горе), а наказателното производство срещу втората група трети лица е прекратено на 20 юни 2006 г., като преписката е изпратена на прокуратурата (вж. параграфи 14 и 15 по-горе). Въпреки че и двете производства са свързани със стоката, принадлежаща на дружеството-жалбоподател, те имат различен предмет и различни страни. Първото наказателно производство засяга обвинения срещу М.М. и С.С. за складиране на стоки без задължителни бандероли, второто производство е по обвиненията, че Е.Г. продава стока на дружеството жалбоподател без задължителни бандероли (вж. параграфи 6 и 15 по-горе). Нищо не показва, че двете производства са обединени или че веществените доказателства, изети в хода на първото производство, са представени по преписката по второто.

81. Съдът отбелязва, че в решението си от 14 март 2007 г. за прекратяване на производството срещу втората група трети лица Софийската районна прокуратура действително посочва бутилките, принадлежащи на дружеството-жалбоподател. От друга страна, не се споменава изобщо, че те са част от доказателствата по случая и прокурорът изрично посочва, че стоката е иззета в хода на наказателното производство срещу първата група трети лица. Прокурорът разпорежда, доколкото бутилките са също предмет на постановлението на данъчните власти във Варна от 23 декември 2005 г., което е отменено с окончателно съдебно решение, че директорът на данъчната дирекция във Варна следва да ги върне на собственика им. Отново няма надеждни документи, че бутилките са представени като доказателство в наказателното производство срещу втората група трети лица.

82. Като отбелязва всички горни елементи, Съдът се затруднява да приеме, че властите са имали право автоматично да задържат стоката на дружеството-жалбоподател след 7 декември 2005 г. в хода на протичащото паралелно производство срещу дружеството жалбоподател и трети лица без каквото и да било решение или процесуален документ по въпроса, както е предвидено във вътрешното право, въпреки наличието на окончателно съдебно решение, с което се разпорежда връщането ѝ. Следователно Съдът приема, че правилната дата, след която оспорваната стока вече не е задържана от властите на законно основание, е 7 декември 2005 г., когато решението на Районен

съд-Варна, с което се разпорежда връщането на иззетите доказателства, става окончателно (вж. параграф 70 по-горе).

83. Последният аргумент, който Съдът трябва да разгледа, е представеният от българското правителство, че дружеството-жалбоподател не е поискало по надлежния ред връщането на бутилките съответно от данъчните власти във Варна в административното производство и след 20 юни 2006 г. от прокурора в наказателното производство срещу Е.Г. (вж. параграф 15 по-горе). Като взема предвид липсата на ясни законови основания за задържането на бутилките след 7 декември 2005 г., Съдът не открива недостатъци в стъпките, предприети от дружеството-жалбоподател в тази връзка. Дружеството-жалбоподател се обръща към органа, който действително държи бутилките (вж. Параграф 16 по-горе), и по-късно към данъчните власти във Варна със същото искане (вж. параграф 17 по-горе). Що се отнася до наказателното производство срещу втората група трети лица, Съдът препраща към констатацията си, че в това производство не е взето решение във връзка с бутилките (вж. параграфи 14 и 15 по-горе) и така не вижда основания дружеството жалбоподател да използва тази процесуална опция за връщане на стоката.

84. Горните съображения са достатъчни да дадат възможност на Съда да стигне до заключението, че забавеното връщане на оспорваната стока след окончателното съдебно решение от 7 декември 2005 г. представлява незаконосъобразна намеса в правата на дружеството жалбоподател съгласно чл. 1 от Протокол № 1.

85. Следователно възражението на Правителството ответник за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита следва да бъде отхвърлено (вж. параграф 54 по-горе). Следователно е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 на Конвенцията.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА ВЪВ ВРЪЗКА С ЧЛ. 1 ОТ ПРОТОКОЛ № 1

86. Дружеството-жалбоподател се оплаква, че няма на разположение ефективно вътрешноправно средство за защита по отношение на оплакването си по чл. 1 от Протокол № 1 на Конвенцията. По-конкретно, то не е могло да потърси и получи обезщетение за понесените вреди в резултат на задържането на стоката му. Позовава се на чл. 13 от Конвенцията.

87. Съдът отбелязва, че това оплакване е свързано с разгледаните по-горе и така следва да бъде обявено за допустимо.

88. Като има предвид констатациите си, свързани с чл. 1 от Протокол № 1 (вж. параграфи 64 и 85 по-горе), Съдът смята, че при обстоятелствата на настоящия случай не е необходимо да разглежда отделно оплакването по чл. 13.

III. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛ. 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

89. Чл. 41 от Конвенцията предвижда:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.“

A. Обезщетение за вреди

1. *Имуществени вреди*

(а) Становища на страните

90. Дружеството жалбоподател претендира BGN 1 267 621 (EUR 648 124,33) имуществени вреди на база на следните изчисления.

91. На първо място, то претендира за обезщетение, равно на покупната цена, която е платило за 26 753 бутилки крем ликьор „Бейлис“, които са върнати след изтичането на срока им на годност, а именно сумата от BGN 458 419 (EUR 234 385,91).

92. На второ място, дружеството жалбоподател претендира за обезщетение за пропуснати ползи по отношение на бутилките. В тази връзка то сочи печалбата, която е могло да получи от разликата между покупната цена и пазарната цена по време на периода на задържане на стоката. Според неговите изчисления, сумата на печалбата възлиза на BGN 185 250 (EUR 94 854,87).

93. На трето място, дружеството жалбоподател претендира за законна лихва за забава за периода, през който сумите по предходните два параграфа не са на негово разположение. Този период е от 6-7 януари 2005 г. до датата, на която предявява иска си пред Административен съд – София град, на стойност BGN 267 997 (EUR 137 024,69).

94. На последно място, дружеството-жалбоподател претендира също BGN 129 172 (EUR 66 044,59) законна лихва за неизпълнение за периода от 6-7 януари 2005 г. (датата на изземване) до 30 март 2007 г. (датата, на която бутилките са върнати) по отношение на напитките, които са иззети, но не са имали изтичащ срок на годност и е можело да бъдат предложени на пазара, когато са върнати. Дружеството жалбоподател твърди, че горната сума за законна лихва за неизпълнение следва да се базира на общата покупна цена на бутилките, която според неговите изчисления възлиза на BGN 457 500 (EUR 233 916,04). В иска си за справедливо обезщетение дружеството жалбоподател не посочва броя напитки, които има предвид. То не претендира за обезщетение по отношение на покупната цена или пропуснати ползи във връзка със задържането на тези напитки.

95. В подкрепа на всички горни претенции, дружеството жалбоподател представя съдебното решение на Административен съд – София град от 30 ноември 2010 г., взето в производството по повод иска за обезщетение, предявен от дружеството-жалбоподател срещу Националната агенция за приходите. Дружеството-жалбоподател се позовава на факта, че съдебното решение се базира на числа, посочени в експертизата, възложена в хода на производството. По-конкретно, тази експертиза посочва: а) покупната цена, платена първоначално за бутилките; б) разликата между покупната цена и пазарната цена в момента на изземване на бутилките, която показва, че пазарната цена е била по-висока от покупната цена и следователно дружеството жалбоподател може да изчисли пропуснатата печалба на тази база; и в) законната лихва за неизпълнение за периода на задържане (вж. параграф 27 по-горе). Дружеството-жалбоподател не представя екземпляр от гореспоменатата експертиза в срока, предвиден в процедурата пред Съда.

96. Правителството твърди, че претенциите на дружеството-жалбоподател за имуществени вреди не са посочени правилно и не са обосновани. По-нататък, в тези претенции се говори единствено за установеното от Административен съд – София град в решението му от 30 ноември 2010 г. въз основа на експертизата, която пък не е представена пред Съда. В допълнение, в гореспоменатото производство националният съд в крайна сметка се произнася срещу дружеството-жалбоподател и не са формулирани констатации по отношение на твърдените вреди въпреки заключенията на експертизата, на които се позовава Административен съд – София град. Правителството твърди, че при всички положения искането на дружеството-жалбоподател е неясно и следва да бъде отхвърлено, тъй като има несъответствия между претендираните суми и сумите съгласно решението на Административен съд – София град от 30 ноември 2010 г. То отново твърди, че дружеството-жалбоподател е можело да претендира за вреди съгласно Закона за задълженията и договорите вместо да предявява иск по ЗОДОВ (вж. параграфи 43-57 по-горе).

(б) Преценката на Съда

97. При обстоятелствата на настоящия случай Съдът счита, че няма готовност за вземане на решение по въпроса за обезщетението за имуществени вреди. Следователно е необходимо да запази въпроса, като се вземе предвид възможността за постигане на споразумение между държавата-ответник и жалбоподателите (чл. 75 §§ 1 и 4 от Правилника на Съда).

2. Неимуществени вреди

98. Дружеството жалбоподател претендира BGN 195 583 (EUR 100 000) като неимуществени вреди на основание отражението върху търговската му репутация и обществен имидж, както и прекъсването на търговската му дейност. То твърди, че вредите са резултат от факта, че Министерството на финансите е оповестило публично информация за изземването на стоката и свързаното производство.

99. Правителството оспорва иска, като твърди, че дружеството-жалбоподател не е представило никакви доказателства, че Министерството на финансите е оповестило публично такава информация.

100. Съдът отбелязва, че дружеството жалбоподател не е представило нищо в подкрепа на твърденията си, че Министерството на финансите е оповестило публично информация за изземването на стоката му и свързаното производство. Тъй като претенцията за неимуществени вреди се основава изцяло на това твърдение, Съдът я отхвърля като необоснована.

Б. Разходи и разноски

101. Дружеството-жалбоподател претендира още BGN 31 200 за общо 200 часа юридическа работа, 150 часа от които са по вътрешното производство и 50 часа по производството пред Съда, при часова ставка от BGN 156.

102. Правителството изтъква, че дружеството жалбоподател не представя никакви документи в подкрепа на искането си.

103. Чл. 60 § 2 от Правилника на Съда изисква от жалбоподателите да представят подробности за всички свои претенции за справедливо обезщетение заедно с относими подкрепящи документи, като ако не го направят, Съдът може да отхвърли исковите им изцяло или частично (пр. 60 § 3). В настоящия случай дружеството-жалбоподател не е представило никакви документни доказателства за своите разходи и разноски. Следователно Съдът отхвърля иска за разходи и разноски изцяло.

В. Лихва за забава

104. Съдът смята за уместно лихвата за забава да бъде обвързана с пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която се добавят три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. Обявява жалбата за допустима;
2. Приема, че е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 на Конвенцията;
3. *Приема*, че не е необходимо жалбата да бъде разгледана по чл. 13 от Конвенцията;
4. *Приема*, че няма готовност за вземане на решение по въпроса за прилагането на чл. 41 от Конвенцията що се отнася до въпроса за имуществените вреди в резултат на установеното нарушение в настоящия случай и следователно:
 - (а) запазва този въпрос изцяло;
 - (б) приканва страните в срок до три месеца от датата, на която решението стане окончателно съгласно чл. 44 § 2 от Конвенцията, да представят своите писмени становища по въпроса и по-конкретно да уведомят Съда за евентуално постигнато споразумение между тях;
 - (в) запазва въпроса за това как ще се развие производството по-нататък и делегира на председателя на Камарата правомощията да го уточни, ако е необходимо.
5. Отхвърля останалата част от иска на жалбоподателя за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено писмено на 4 юни 2020 г. в съответствие с правило 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Виктор Соловейчик
Заместник-секретар

Шифра О'Лиъри
Председател